

beste leerkracht,

Binnenkort komt u met uw klas naar de voorstelling PAK DE POEN! van compagnie barbarie. Of u bent net geweest, dat kan ook.

Deze voorstelling is, net als al onze andere voorstellingen, gemaakt van uit ons hart, maar vooral vanuit een noodzaak om 'volwassen' thema's op kindermaat te snijden.

Eerder tackelden we in onze producties al de vluchtelingenproblematiek, het perfect moederschap, de klassieke genderstereotypen en ons o zo drukdruk geleefd worden door de tijd.

Deze keer moet ons economisch systeem eraan geloven. K A P I T A L I S M E

En zoals het compagnie barbarie betaamt, vertrekken we in deze voorstelling opnieuw van hoe kinderen hiernaar kijken en hoe zij daarmee omgaan. Dus ...

Kom u verrijken op de meest hebzuchtige show van het jaar!

Want in 'PAK DE POEN!' kunnen kinderen geld verdienen.

Veel geld.

Want méér is altijd beter en voor minder gaan we niet.

PAK DE POEN! is een show die onze honger naar méér blootlegt en waarin de meest uiteenlopende figuren hun duit in het zakje komen doen om de winst te vergroten.

Deze voorstelling hakt stevig in op de fundamenten van het kapitalisme en toont hoe de belofte van rijkdom voor de meesten onder ons nooit werkelijkheid zal worden. Een show die al even hard doordraait als ons huidig economisch systeem zelf.

'PAK DE POEN!' ontleent haar naam aan een legendarische televisieshow uit de jaren tachtig. Een prestigeproject dat uitdraaide op een fiasco en waarin alles wat fout kon lopen ook effectief misliep.

Een beloftevolle miljoenenspelshow die op een catastrofe uitdraait: een mooiere metafoor voor ons in elkaar stortend economisch systeem is nauwelijks denkbaar.

Ook onze 'PAK DE POEN!' is een gigantische rollercoaster van falen en mislukken waarin de puinhopen zich opstapelen en loze beloftes de rode draad vormen.

'Het einde van het kapitalisme is nabij!'. Zo wordt gezegd, gehoopt, gevreesd. Dus kom graaien, grijpen en hebben, hebben, hebben zolang het nog kan!

In deze lesmap hebben wij voor u een aantal vraagstukken en opdrachten en denkoefeningen uitgeschreven waar u vrij uit kan plukken en waarmee u zowel voor als na de voorstelling aan de slag kan.

Alvast veel kijk en denk plezier!

compagnie barbarie

ALL PIGS ARE EQUAL

De maatschappij voedt kinderen met de idee: als je maar hard genoeg werkt, kom je er wel. Als dat niet zo is, is het je eigen schuld. Hier krijgt iedereen immers alle kansen.

Ongeacht huidskleur, afkomst, gender of beperking.

De werkelijkheid duwt ons echter met onze neus op een heel andere realiteit.

Wie anderstalig is, geboren werd in een gezin waar één van de ouders zonder werk zit, linkshandig is, niet naar de crèche ging, geen erfenis zal krijgen, vrouw is, niet één keer per jaar op vakantie kan, geen toegang heeft tot internet, en niet om de drie maanden een nieuw kledingstuk kan kopen, mag alvast onderaan de ladder gaan staan en daar meteen blijven. Ook al knokt ie zich te pletter.

De ongelijkheid van bij de start kan je ook testen in de klas.

Zet de kinderen op een lijn vanachter in de klas. Laat ze elkaars handen vasthouden.

Je zegt dat we een loopwedstrijdje organiseren en de winnaar krijgt een briefje van 5€.

Voor je aan de wedstrijd mag beginnen, gaat de leerkracht een aantal vragen stellen.

Als het over jou gaat en je kan ja antwoorden, mag je een stap vooruit.

Als de vragen gesteld zijn, kijk je rondom jou en kijk je waar je staat... vanaf dat punt begint de wedstrijd.

Hieronder vind je een aantal vragen die de leerkracht voorleest, telkens wanneer je JA kan antwoorden, mag je een stap vooruitzetten, anders blijf je staan.

- Ben je in België geboren?
- Spreek je maar 1 taal?
- Is het Nederlands je moedertaal?
- Is de kleur van je huid wit?
- Ben je meer dan 1 keer op vakantie geweest dit jaar?
- Wie heeft er meer dan 50 boeken thuis?
- Wie heeft er thuis een eigen kamer?
- Ben je een jongen?
- Wie zijn mama en papa zijn nog steeds samen?
- Wie woont er in een huis?
- Wie is rechtsthandig?
- Wie is nog nooit gepest?
- Wie heeft er een hobby?
- Wie heeft meer dan 2 hobby's?
- Wie moet nooit mee helpen in het huishouden?
- Wie gaat naar museau, tentoonstellingen, toneel met zijn mama of papa?
- Wie heeft er thuis een vaste babysit? Of Nanny?
- Wie heeft er thuis een computer?
- Wie heeft er thuis meer dan 1 computer of I pad?
-
- ...

Eens de wedstrijd gelopen is, start een gesprek in de klas.

Waar ben je geëindigd? En waar zijn de anderen geëindigd?
Hoe voel je je daarbij. Is dit eerlijk?

Wat kan er veranderen?

HERE COMES THE MONEY!

De leerkracht zegt dat ze een aantal briefjes van 5€ heeft om te verdelen in de klas. Het aantal dat te verdelen is, is net één minder dan het aantal kinderen aanwezig in de klas. (Naar analogie van de stoelendans).

Het briefje kan niet gescheurd, nog gewisseld worden in kleinere biljetten/munten.

Dit zou een gesprek op gang moeten brengen.

Deze vragen kunnen eventueel helpen in het gesprek:

- Is er iemand bereid om zich op te offeren?
- Vindt iemand dat een ander zich moet opofferen?
- Is het een optie om het niet te verdelen?
- Vinden ze het oneerlijk? Waarom is het oneerlijk?
- Zijn er kinderen die meer recht hebben op dat briefje dan anderen?
- Zijn er kinderen die het verdienen om dat briefje te krijgen?
- Waarom is dat briefje van 5€ belangrijk/onbelangrijk?

Een andere stelling kan zijn dat er maar één briefje van 5€ uit te delen valt.

Is dit een ander gesprek?

CREATE YOUR OWN MONEY.

Jonge kinderen denken doorgaans dat GELD oneindig is.

Iedere ouder heeft het al wel eens meegemaakt. Als je bij nogal extreme wensen van je kinderen voorzichtig oppert 'ik weet niet of we dat kunnen betalen' krijg je als antwoord vaak 'haal dat geld dan toch gewoon uit de muur'. De muur is voor hen een bodemloze put waar het geld in oneindige voorraden ligt te wachten. Geld heeft altijd iets ongrijpbaars. Nu geld een plastic kaartje is en betalen een snelle beweging met die kaart, is alles nog abstracter.

Terwijl geld eigenlijk een afspraak is, met een waarde waarin iedereen vertrouwen heeft. 20 euro is 20 euro en daar kan je het één en ander mee 'kopen'.

Geld is een afspraak om binnen een gemeenschap iets als betaal- of ruilmiddel te gebruiken. Het belangrijke concept is hier afspraak.

Kan die afspraak veranderd worden?

Maak je eigen alternatief geld! Laat de kinderen van de klas 'klasgeld' maken'.

- Verzin een naam voor dit geld
- Welke kleur heeft het geld?
- Welke vorm heeft het geld? Wat is het formaat? Groot, klein, muntjes, briefjes of zijn er nog andere vormen?
- Maak een onderverdeling in kwitantie

Wat zou je nu met dit geld in deze klas kunnen kopen? Welke nieuwe afspraken maak je met dit geld? Kan je dingen kopen die je met 'normaal of echt' geld niet kan kopen?

Kan je punten kopen? De gekleurde stift van je buur? Een koekje voor de speeltijd?

Laat de kinderen hierover discussiëren.

Je maakt als klas nieuwe afspraken over het klasgeld.

Je spreekt samen af dat dit zelfgemaakt geld 'waarde' heeft.

MEER IS ALTIJD BETER

Oók kinderen zijn onverzadigbaar en steeds gulzig naar meer.

Hebben hebben hebben, mag ik dit? Mag ik dat?

Ook voor hen geldt en gaat op wat Robert en Edward Skidelsky in 'Hoeveel is genoeg?' schrijven: *'Het kapitalisme heeft ons onmetelijke rijkdom gebracht, maar het heeft ons ook het voornaamste voordeel van die rijkdom ontnomen: het besef dat we genoeg hebben.'*

Aan de andere kant zijn kinderen van nature wereldverbeteraars en utopisten.

Als uw kind u vraagt: 'mama waarom geven we die dakloze geen geld? En waarom mag hij niet bij ons komen wonen?' Hebt u dan een volwassen en verantwoord antwoord klaar?

'Tja kindje, de dingen zijn nu eenmaal zoals ze zijn. Het is niet eerlijk verdeeld in de wereld.' Niet direct de moraal die u aan kinderen wil meegeven, toch?

Als het over ongelijkheid en onrechtvaardigheid gaat, hebben kinderen een heldere, rechtlijnige blik en een vanzelfsprekende verontwaardiging. Ondanks hun eigen al dan niet gegoede afkomst. Ze zien het simpel. Vraag hen naar de toekomst en voor hen is er geen oorlog meer, is niemand nog arm, delen de rijken wat ze hebben en als iemand een zwembad heeft, mag daar uiteraard iederéén in zwemmen.

Stellingenspel:

Verdeel de klas in twee (of vier, hangt van grootte klas af)

Schrijf de stelling 'MEER IS ALTIJD BETER' op het bord.

Eén groep verdedigt deze stelling, de andere beweert het tegendeel.

De groep krijgt 10 min om hun betoog voor te bereiden.

In een betoog zitten 3 duidelijke voorbeelden om de stelling te verdedigen of tegen te spreken.

Er wordt een woordvoerder gekozen per groep en deze zullen hun betoog verdedigen ten opzichte van 'de rechter' in dit geval de meester of juf.

De rechter kan en mag bijkomende vragen stellen aan de groep.

Deze opdracht is nog leuker als de kinderen kiezen om een personage te spelen als woordvoerder; een directeur, een boze moeder...

TIJD VOOR RECLAME

Op TV of in een tijdschrift zie je vaak reclame.

Je hebt bijvoorbeeld reclame voor snoep, speelgoed, tandpasta of auto's.

Door het zien van die reclame hoopt de snoep, speelgoed, tandpasta of auto-fabrikant dat jij hun product gaat kopen.

Bijna alle bedrijven maken reclame, maar reclame maken is heel duur.

Het is daarom belangrijk dat een reclame goed werkt.

Zou jij een goede reclame kunnen maken? Wat vind jij eigenlijk goed aan een reclame? In deze opdracht ben jij even de reclamemaker.

Je gaat zelf een onbestaand product uitvinden en daar reclame voor maken.

STAP 1:

Welke reclame ken je? Hoe ziet die eruit? Welke filmpjes horen daarbij? Welke liedjes?

Heb je wel eens iets gekocht of willen kopen na het zien van een reclame?

STAP 2:

Verzin in een groepje een nieuw product. Dit kan van alles zijn. Een nieuw soort speelgoed, een tandenborstel speciaal voor kinderen zonder voorste tanden, een auto die vanzelf kan rijden, soep met méér balletjes dan soep.....

STAP 3:

Verzin een reclame voor je nieuwe product. Wat is er zo bijzonder aan? Hoe ga je dat laten opvallen? Waarom zou iemand jouw product moeten kopen? Hoort er een liedje bij dat in je hoofd blijft hangen?

STAP 4:

Vraag aan je leerkracht om je reclame op te nemen met de telefoon of computer. Een goeie reclame duurt niet langer dan één minuut. Zorg dus dat je alles wat je wil zeggen en laten zien in één minuut (of minder) gezegd krijgt!

STAP 5:

Kijk naar elkaars reclame boodschappen. Zou je de spullen van de andere groepen kopen?

Waarom wel, waarom niet?

Vragen ter reflectie:

Is reclame altijd waar?

Moet dat?

Is er een verschil tussen liegen en overdrijven?

Mag je voor alles reclame maken? Ook voor dingen die niet goed voor je zijn? (reclame voor ongezonde dingen, reclame voor wapens, reclame voor producten die slecht zijn voor het milieu)

DE VEILING

Sinds de oudheid worden veilingen gebruikt voor het verkopen van een groot scala aan goederen. Ook In PAK DE POEN! kunnen de kinderen mee doen aan een veiling.

Tekstfragment uit PAK DE POEN!:

*Nu hoe gaat het bieden in zijn werk. Dames en Heren, jongens en meisjes.
De instelprijs voor ...dit... bonte decor is 250 poen.
En dan gaan wij omhoog met de tafel van vijf.
Wilt u graag dit hele ensemble meenemen naar huis voor 250 poen, dan steekt u uw hand in de lucht. En zo hebt u dan geboden.
Wil u méér bieden dan de vorige dan steekt u de hand in de lucht.
En zo gaan we omhoog.
Iedereen kent de tafel van vijf?
Ja, ge hoeft ze nu niet op te zeggen.
Als u als laatste de hand in de lucht steekt
En er na u geen kandidaat-kopers meer volgen
Dan klop ik met mijn hamertje.
Eenmaal. Andermaal. Verkocht.
Zo simpel is dat.
Bieden is kinderspel.
Opgelet. We bieden met echte poen.
Ja?
Dus denk goed na voor je je hand in de lucht steekt.
Want we komen uw poen pakken.
We hebben ook nog Amerika aan de lijn heb ik vernomen?
Goed. Ook voor Amerika geldt hetzelfde.
Wie poen biedt, moet poen leggen zo simpel is dat.
Dan open ik nu de veiling.*

Nu is het aan jullie...

Organiseer zelf een veiling in de klas.

De leerkracht heeft iets bij (een smartphone bijvoorbeeld, of een zak snoep).

Het bieden kan van start gaan.

Is de uiteindelijk geboden prijs een correcte prijs?

Kunnen ze betalen wat ze hebben geboden?

Als het principe van bieden duidelijk is, is het leuk om een briefje van 5€ te veilen.

Wat geeft de zot ervoor? En welk gesprek komt er in de klas op gang?

ONDERHANDELEN DOE JE ZO!

Aantal spelers: 3-5 spelers

Speelduur: 45 minuten

Kennis: tactiek, bluffen

Bij het kaartspel 'Pak de Poen' moet flink onderhandeld worden met andere spelers om het spel te winnen. Het doel is om de meeste kwartetten te verzamelen van de personages uit de voorstelling.

Lege spaarvarkens kosten amper geld, juffen en meesters zijn al iets duurder, maar voor de internationale sterren zal je diep in je buidel moeten tasten.

'Pak de Poen' is geschikt voor iedereen die goed kan bluffen en beschikt over tactisch inzicht.

Vorbereiding

Voordat er onderhandeld kan worden, ontvangt elke speler een aantal geldkaarten als startkapitaal. De verdeling is als volgt: 2 kaarten van 0, 4 kaarten van 10 en 1 kaart met een waarde van 50. Schud nu alle personagekaarten goed door elkaar en leg deze vervolgens als een gedekte stapel op tafel.

Spelverloop

Kies welke speler het spel mag beginnen en speel daarna met de klok mee. De startspeler kruipt in de rol van veilingmeester en heeft de keuze uit 2 verschillende handelingen: ruilhandel of veilen.

Veilen

Kiest de veilingmeester ervoor om een veiling te starten? Dan draait de veilingmeester de bovenste kaart van de stapel om en legt deze open op tafel neer. De speler links van de veilingmeester mag nu een bod doen op het personage. Op deze manier doet elke speler, indien gewenst, een bod. Je mag dus passen en toekijken hoe andere spelers tegen elkaar opbieden. De veilingmeester mag zelf geen bod doen. Wanneer de biedingen steeds hoger oplopen, zullen meer spelers afhaken totdat er één speler overblijft. Net als bij een echte veiling, wordt de veiling afgesloten met de volgende woorden van de veilingmeester: eenmaal... andermaal... verkocht!

Degene met het hoogste bod krijgt de personagekaart. De veilingmeester ontvangt op zijn beurt het bedrag wat voor het personage geboden is. Alle gekochte kaarten leg je altijd open voor je neer.

Let op, de veilingmeester mag gebruik maken van zijn kooprecht. Dit betekent dat hij/zij de kaart zelf mag kopen voor hetzelfde bedrag. In dit geval betaalt de veilingmeester dit bedrag aan deze hoogsteieder. Doet de situatie zich voor waarbij niemand interesse heeft in het te veilen personage? Dan mag de veilingmeester deze kaart gratis en voor niets houden.

Ruilhandel

Bij ruilhandel kiest de veilingmeester ervoor om personagekaarten met een andere speler te ruilen. De tegenspeler mag dit ook niet weigeren en moet zich overgeven aan de onderhandeling. In het begin van het spel heeft niemand personagekaarten in handen waardoor ruilhandel nog niet mogelijk is.

Ruilhandel is enkel toegestaan wanneer twee spelers een kaart met hetzelfde personage bezitten. Heeft de veilingmeester een mooi personage van een speler op het oog, dan brengt hij/zij een bod uit. Dit gebeurt op een ietwat sluwe manier. De veilingmeester legt één of meerdere geldkaarten gedekt op tafel neer zonder iets te zeggen over de daadwerkelijke waarde. Omdat er ook geldkaarten met de waarde 0 in het spel zijn, kan het bod negatief voor de tegenspeler uitpakken. De tegenspeler kan ervoor kiezen het onbekende bod te accepteren en de kaart direct af te staan of om een tegenbod te doen. Hebben beide spelers exact hetzelfde bedrag geboden dan wordt de ruilhandel nog eenmaal overgedaan.

Trek je van de personagekaarten de Pak de Poen! kaart, dan onderbreek je even het spel, want dan krijgt iedereen extra geld uit de kassa. Iedereen mag 1 kaart trekken uit de geldstapel.

Afronding van het spel

Wanneer alle kwartetten compleet zijn, is het spel afgelopen. Nu is het tijd om het aantal punten te tellen. Dit doe je als volgt:

1. Tel de waarden van je kwartetten (het getal dat op de 4 kaarten staat) bij elkaar op
2. Vermenigvuldig dit getal met het aantal kwartetten dat je verzameld hebt

De speler met de meeste punten wint het spel!

Vorbereiding van het spel :

Inhoud van het spel

40 personagekaarten: Om een kwartet te vormen moet je de personages 4 x afprinten. (10 kwartetten) ... Knip daarna de personages uit

55 geldkaarten
10x waarde 0
20x waarde 10
10x waarde 50
5x waarde 100, 200, 500

Deze geldkaarten moet je ook 5 x afprinten.

